

Datum
2017-09-11

Referens
Fi2017/02150/K

Finansdepartementet
Avdelningen för offentlig förvaltning
103 33 STOCKHOLM

SOU 2017:38 Valfärdsutredningens slutbetänkande Kvalitet i välfärden – bättre kvalitet och uppföljning

Utredningen lägger mycket stort fokus på att det är svårt eller inte går att kontrollera kvalitet i de områden som definieras som välfärd. Att det inte går i offentligt finansierad verksamhet som drivs i privat regi. Detsamma måste naturligtvis gälla för samma former av verksamhet som bedrivs i helt offentligt regi. Här borde man ha kunnat vara dels tydligare och dels kunnat föreslå alternativ till mätningar av kvalitet totalt sett. Dessutom är det lite slarvigt att slå ihop de olika formerna av välfärdsverksamhet till i det närmaste en grupp för kvalitetsdefinitioner. Att driva tesen om att det *inte är möjligt att ersätta en vinstbegränsning med utökade kvalitetskrav* ter sig lite naivt, för det måste väl självklart vara viktigare med vad man upphandlar än hur företaget hanterar sin vinst. Man kommer även med en häpnadsväckande slutsats att *Kvalitetsmätningar kan också ha som primärt syfte att höja kvaliteten i en verksamhet.*

Utredningen utgår från att det är svårare att upphandla vård och omsorg än teknisk verksamhet, därför att kravspecifikationer är enklare för teknisk upphandling. Man utgår från en märklig tes om att för teknisk verksamhet är *det viktiga framför allt är vad som görs, är det avgörande inom vård, skola och omsorg hur det görs.* Det måste väl gälla inom alla områden där offentliga pengar används både vad och hur uppdrag genomförs. Man kunde till exempel göra jämförelser med hur upphandlingar genomförs inom privat sfär. Kortfattat beskrivs även regeringens Nationella upphandlingsstrategi från juni 2016 om att ha innovativa lösningar, vilket utredningen inte verkar tagit ytterligare hänsyn till.

Trots att man redovisar att en överväldigad majoritet av de företag som berörs av förslagen är små, <20 anställda (98 % i hälso- och sjukvård samt 71 % inom omsorg), tar man ingen som helst hänsyn till detta utan behandlar alla som stora koncerner. Detta avspeglas bland annat i förslagen om att bedriva offentligt finansierad verksamhet i särskild juridisk person.

Utredningen verkar inte förstå att det finns mycket tydliga synergier, vilket kan sänka kostnader och öka kvalitet, genom att kunna använda personal och lokaler till likartade verksamheter. Principen om färre regler för idéburna aktörer, vilka inte preciserats, borde även gälla för mindre företag.

Vid jämförelser mellan privata och offentliga skolor anføres att närhetsprincipen i offentliga skolor inte skulle medföra *väldigt olika socioekonomiskt urval*. Både i Malmö och andra större städer lever människor med olika socioekonomiska förhållande skilda från varandra, vilket även medfört att de socioekonomiska bakgrunderna hos eleverna varit mycket stora mellan t.ex. Rosengårdsskolan och Bellevueskolan. Det gäller således inte i huvudsak om vem som driver skolan.

Utredningen blandar även in sjukvårdsförsäkringar och dess tilltagande antal. Utredningens analys är att en *sjukvårdsförsäkring tecknas i regel för att försäkringstagaren snabbare ska få vård*, men resonerar inte över huvud taget varför dessa behövs eller vilka konsekvenserna skulle bli om de 650 000 människor som betalar sin egen sjukvårdsförsäkring skulle belasta de offentliga vårdköerna.

Personalens kompetens har avgörande betydelse för kvalitet i vård och omsorg, vilket utredningen mycket riktigt konstaterar. Däremot verkar de inte förstå sambandet med ökad administration som tar tid från kärnverksamhet eller vad detta innebär för behovstillfredsställelsen hos personalen. Utredningen utgår från att lön är den viktigaste frågan för att få god kompetens på personalen, även om man även anger att *Inom flera välfärdsområden har emellertid arbetsmiljöfrågor bedömts avgörande för att öka arbetsplatsernas attraktivitet*. I detta ligger naturligtvis även att ha god arbetsledning, insyn i och möjlighet att påverka sin arbetssituation, vilket torde vara vanligare i mindre företag än i offentlig verksamhet.

Att hänvisa till Personuppgiftslagen i utredningen verkar lite aningslöst när man konstaterar att denna inte kommer att finnas efter 25 maj nästa år. Det hade varit modernare att hänvisa till Dataskyddsförordningen.

Utredningen föreslår att en *privat vårdgivare ska lämna ut de personuppgifter som huvudmannen behöver för att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten, för administration, planering, uppföljning och utvärdering av verksamheten, eller för att framställa statistik*. I detta är det väsentligt att kraven på uppgifter inte blir alltför betungande och att huvudmannen definierar och motiverar vilka uppgifter de behöver redan i förfrågningsunderlaget. Samma form av övertro på statistik framförs även i att SCB föreslås *redovisa statistik uppdelat på idéburen sektor respektive vinstsyftande företag*, trots att man verkar medveten om spridningen i idéburen verksamhet. Vad statistiken ska användas till avseende kvalitetsmätning eller -förbättring framgår inte särskilt tydligt.

Undangömt på sidan 225 lämnar utredningen ett förslag om att *Berörda myndigheter bör identifiera och utveckla modeller för arbetssätt som kan stödja och utveckla en mer personcentrerad välfärd med en god samverkan över olika huvudmänna- och specialiseringsgränser*. Det borde rimligtvis redan finnas, men om inte så är det självfallet välkommet.

Detsamma gäller utredningens förslag om bättre uppföljningar.

När man kommer till konsekvensbeskrivningar berörs företag på mindre än en halv sida av konsekvenskapitlets 14 sidor. Utredningen anser att *de ekonomiska konsekvenserna av förslaget om uppgiftsskyldighet inte bör vara särskilt omfattande för företag och idéburna aktörer*. Detta trots de ganska omfattande förslagen på olika aktörers utövande av kontroll. Konsekvensbeskrivningar för annat än myndigheter är således mycket summariskt och utan vidare analys eller motiveringar.

I detta ärende har förbundsordföranden Anne A Marbrandt beslutat och näringspolitiskt ansvarig styrelseledamot Erik Sjölander varit föredragande.

Anne A Marbrandt
Förbundsordförande
Småföretagarnas Riksförbund